

Peter Heniš
I nako dolazi kometa
pripovetka

Peter Henisch
Kommt eh der Komet
© 1995 Residenz Verlag
Salzburg - Wien

preveo s nemačkog
Relja Dražić
Hoјзац-цепно издање 3
Futura publikacije, Novi Sad
www.neusatz.rs
e-mail: office@neusatz.rs
Za izdavača: R. Dražić

Korice: prema nacrtu Tatjane Dukić-Počuč

Štampa: Službeni glasnik, Beograd, 2017
ISBN 978-86-7188-170-8

*Moja priča nije tolko duga,
Al je krajnje tragična*

NESTROJ

*Lumpacivagabundus
Prvi čin, šesta scena*

KAKO POČINJE PRIČA

Sreću se na putu. Situacija je poznata*.

Uzan kadar prirode, kaže se u didaskaliji, koji predstavlja otvoreni drum.

Tamo treba da je klupa. Ili to beše drvo?

Ostavimo klupu u prvom planu, drvo malo u pozadini.

Vremena i imena se menjaju, izvesne konstelacije sklone su da se ponavljaju.

Tutkalo, pa Postola, pa Konac**. Zovem ih Ček, Čašica i Penkala.

Nebo je rumeno od zalazećeg Sunca i izduvnih gasova.

Kod Nestroja priča te trojice počinje u Ulmu.

Strogo uzev, počinje u vilinskom carstvu.

Ali vilinsko carstvo, već tada prilično načeto, u međuvremenu je propalo.

LUMPACI bi bio jedini preživeli.

Lumpacivagabundus, probisvet Lumpaci, zloduh, zove se kod Nestroja.

Ako ime izražava suštinu, onda se i on sad mora zvati drugačije.

.....
* Kratak pregled Nestrojevog komada *Lumpazivagabundus*, koji čini osnovu na kojoj se gradi ova priča, dat je u pogovoru ovog izdanja. Ova i sve druge fusnote su prevodiočeve.

** Tri glavna lika Nestrojevog komada, skitnice-zanatlije: stolar Leim (Tutkalo), obuçar Knieriem (obučarski kaiš za koleno, ovde iz nužde preveden kao Postola), krojač Zwirn (Konac).

LumpaciMORIBUNDUS. Slobodni duh. Slobodno lebdeći duh.

Duh u podzemlju. Duh bez skloništa. Duh u egzilu.

Ipak više ne treba da bude reč o njemu.

Samo o onima preko kojih je došao.

Koje je zaposeo, onako kako to duhovi čine.

Čovek na primer misli da je slučajno dospao na neko mesto, ali duh je onaj koji ga onamo tera.

Na taj način smo najednom u Ulmu.

Ili oko Ulma.

Ili takođe negde u okolini Ulma.

Kako bi bilo s nekim parkiralištem na autoputu u blizini petlje Ulm-Istok.

Jedna zelena metalna klupa, do nje kanta za otpatke, do nje tabla s natpisom WC, ODMORIŠTE, 600 metara.

Ta klupa svakako ostaje najpre prazna. Ček, koji treba da nastupi kao prvi, sedi gore u odmorištu. Zastupnik fabrike usisivača, koji ga je dotamo dovezao, pozvao ga je na kafu. Zna li, reče on, pre otprilike četvrt veka i ja sam naime putovao autostopom.

Zaista, reče Ček. On izgleda kao neko ko bi dve do tri decenije prekasno želeo da izigrava hipija. Poluduga kosa. Traka oko čela. Šareni prsluk. Na mornarskoj vreći koju je odložio kraj sebe, svakojaki bajati slogani i parole. *We shall overcome. Make love not war. Ispod pločnika je plaža**

.....
* Slogan Situacionističke internacionale.

Da, kaže usisivački zastupnik, to su još bila vremena! Zašto samo, pita se Ček, nisam ranije došao na svet? U licu izgleda kao odlikaš, po licu plava, paperjasta, nekoliko dana nebrijana brada, još bez dovoljno fola. Umesto minduše, koju ne može da nosi jer mu se pre tačno tri nedelje probušena leva resica zagnojila, nosi roza hanza-plast koji svakodnevno menja.

Ali ako želite u Frankfurt a dolazite iz Beča, kaže usisivački zastupnik, onda idete naokolo. Ček to zna. Trebalo bi da je od Minhena odmah hvatao za Nirnberg. U današnje vreme više uopšte nije tako jednostavno biti tremp. Ako ne ukebaš lift, ostaješ kraj puta.

Tako je, reče usisivački zastupnik. To nije tako samo kod stopiranja. Ali neću ja još dugo tako, reče Ček, u Frankfurtu se penjem u avion. Ah tako, reče usisivački zastupnik. To je nešto drugo. Da, sa osmehom reče Ček. Naime letim u Indiju.

Pa onda vam svakako ide dobro, reče usisivački zastupnik.

Loukost.

Uprkos tome, reče usisivački zastupnik. Ja nikad nisam dospeo tako daleko.

On je već bio u Persiji. Sve autostopom, da ne bude zabune. Ali onda je u Avganistanu izbio puč, zatvorili su granice i morao je nazad.

Sad zuiji još samo između Bavarske i Švapske. Granica inače prolazi tačno ovde, kroz restoran odmorišta. Pogledajte tamo preko, crtu na zidu. Vi pijete kafu već u Švapskoj, dok ja sa svojom šoljicom još sedim u Bavarskoj.

Zatim usisivački zastupnik plati i poželi Čeku mnogo sreće.

On vozi u Langenau, dva kilometra odatle.

Ne verujem, reče Ček, da ću se još danas mnogo odmaći odavde. Ali moj avion poleće tek prekosutra. Možda je najbolje da prenoćim u Ulmu.

Da, učinite tako, reče usisivački zastupnik, Ulm je lep grad.

Pogledajte napolje, reče on, tamo dole, na nekih pola kilometra je takozvano P&P-parkiralište. Parkiraj i povezi me sa sobom. Doduše, to nije neka auto-stop-frendli, nego ekonomsko-ekološka ideja. Ali, da sam ja na vašem mestu i da hoću u Ulm, pokušao bih odande.

Tako dakle Ček silazi na navoz autoputa. Zauzima mesto na jednoj klupi koja tamo stoji kao da je za njega postavljena. Nekoliko automobila dolazi i odlazi, on ne preduzima ništa posebno da se poveze. Jasno. Čeka pajtose. Iako još ne zna da su mu to pajtosi.

Čašica i Penkala. Njegovi sudbinski drugovi. Koje baš kao i njega upravo ovamo vuče. Kao što su već Tutkalo, Postola i Konac bili upravo ovamo privučeni. Ona trojica su preci, ova potomci.

Da li Čašica dolazi stopom, to je svakako pitanje. Možda ga je pokupio jedan od dugoprugaša koji katkad noće gore, u počivalištu ZELIGVAJLER. Jedan koji je bio jako umoran pa mu je bio potreban neko ko priča s njim, svejedno ko. S druge strane Čašica izgleda kao neko ko je pešačio stolicima.

Na sebi ima odavno demodirano odelo koje mu je verovatno poklonila neka dobra duša. Rukavi i nogavice su mu prekratki, gornje dugme pantalona mu je otkopčano, preko njega se preлива nadut trbuh. Boja lica mu je crvenkastomrka, oko nosa, usta i po obrazima pomalo plavkasta, ispod kože deluje opasno bled. Čekinje brade su sede. Pogladi li se po njima, osećaj mora biti kao po turpiji.

Postola kod Nestroja peva jedan nastupni kuplet.

Bilo bi dakle primereno dati i Čašici da nešto otpeva.

To nije nimalo nerealno. Kao što je poznato, alkosi su skloni da pričaju sami sa sobom.

Razume se po sebi da bi to zvučalo kao bluz. Neko takav kao Čašica ima prirodan bluz-filing.

Mogao bi pevati da je kasno, naime *pošteno* (on misli preterano) *kasno* –

Na nebu, mogao bi pevati, glasom koji je, mada ga stalno podmazuje, ekstremno hrapav,

Na nebu doduše još nema komete –

al' moj alkotest se oko nule plete

znaš li šta to jeste – ?

kur znaš šta to jeste –

(što znači: vruga znaš šta je to: njegov jezik dolazi s ulice i to one gde se kreće narod)

kur znaš šta to jeste –

...

Kada šape krenu da ti drkte

(kad počnu da ti drhte ruke)

ko repić u gonića

(goniča koji je kao što je poznato onaj mali pas koji vazda drhti od strasti da potrči za lovinom)

Onda si na sapun stao

(onaj mokar a i ti mokar)

Skonto si

onda si na sapun stao

pa si sklizno i pao,

ako pod hitno

ne nađeš nešto pitno

od čega bi usto bitno,

pa si sklizno i pao,

ako pod hitno

ne nađeš nešto pitno

od čega bi usto bitno

Tako Čašica. Ne bezuslovno Čeku, koga, mada ga je već morao ugledati, za prvi mah uopšte ne zarezuje, nego svetu.

Tako da se Ček mora idejno ispoljiti ako želi da bude primećen u svojoj individualnosti.

Na primer ovako: Dakle, ako mene pitaš – ne moraš se popeti na sapun da bi skliznuo i pao.

U najmanju ruku padanje, reče on, izvešćeš i ovako.

A je l', reče Čašica. A kako, gosn prepametni?

Tvoja pertla, reče Ček. Razvezala ti se pertla.

Čašica zastane i pogleda dole po sebi.

Pertla mu se nije razvezala, reče, nego ju je on razvezao.

Aha. A zašto?

Razvezao je pertlu jer...

(teško i intenzivno šireći zadah od sebe spušta se na klupu pored Čeka –

Ček se pomera malčice u stranu, ali od toga nikakve vajde –)

Razvezao je pertlu jer mu je pre nekoliko kilometara ušao kamen u cipelu, reče Čašica.

Da li ga je izvadio?

Ne, ali zato će ga *upravo sad* izvaditi.

Pre nekoliko kilometara mu je ušao kamen u cipelu, pa je razvezao pertlu, a da ga izvadi to će tek sad?

Da. Šta se to Čeka tiče? U Čašičinim godinama potrošnja energije se već mora malo raspoređivati. *Tamo* se sagao, *ovde* može da sedne. I sem toga (ispruža nogu), ovde susreće nekog ko mu možda malo pripomogne.

Kod izuvanja?

Da. Deder pomozi već jednom!

Ali samo zato što si to ti, reče Ček. Dodeš mi nekako poznat.

Jasno, reče Čašica. Opet si znači ovde.

O ruk, reče Ček.

Drago mi je što te ponovo vidim, reče Čašica.

Ček baš ne zna šta ovaj misli. Ali teško da je sad trenutak da razmišlja o tome.

Vuče Čašičinu cipelu, ali ako ovaj ne vuče u suprotnom pravcu, svaki je napor uzaludan.

Dela, oćel to!

Čeka postepeno obliva znoj.

E pa, ako baš iole sam ne zapneš, reče on, nećeš je nikad izuti!

Ko zna, reče Čašica, dal se to još uopšte isplati.

Šta sad to opet treba da znači?

I nako dolazi kometa!

Super, onda batali! Ček diže ruke, ojađeno otura cipelu nogom u stranu.

Za ostatak čovečanstva verovatno je ionako bolje da Čašici cipela ostane obuvena.

Mislim, reče Čašica, ako sam sad već toliko hodao s kamenom u cipeli...

On se direktno već navikao na kamen.

Uskoro ćemo to ostaviti za sobom, kamen i ja...

Kamenčić, reče on.

Jer – ako i nako dolazi kometa...

U tom momentu pojavljuje se Penkala. Obuzeti svojim dijalogom druga dvojica uopšte nisu primetila njegovo približavanje. Sad je odjednom tu. Bez sumnje pojava. Doduše, vitalna gustina njegove kose, na koju je pre bio toliko ponosan, sve se gore proređuje. Ali na račun toga, divljenje mogu izazvati malje na njegovim duboko dekoltiranim grudima.

Iako mu to sve teže pada, on pokušava da ostavi utisak doteranog muškarca. Kožne farmerke su mu uske, ali na određenim mestima to treba i naročito da se primeti. Najradije se pokazuje iz profila jer katkad ima utisak da mu je lice previše okruglo. Ali naposljetku i Džim Morison je imao previše okruglo lice.

Po svoj prilici već bi prošao trenutak za nastupni kuplet.

I sem toga kod njega se ne bi mogao tako lako realistički motivisati kao kod Čašice.

Ali, pretpostavimo slučaj da njegovo biće ipak muzički zatreperi –

Onda bi dakle mogao da otpeva otprilike sledeće:

*Zaista davno prošlo je pet
sad šta bi leglo to je krevet
al ako može ne singl-krevet
duplo mi bolji bio bi dublet.*

*Krevet bi bio sasvim u mom duhu
krevet sa ženskom u njemu – juhuu
u osnovi svejedno kakva diva
u mraku je svaka mačka siva.*

Ček i Čašica samo stidljivo aplaudiraju.

Gle, gle, reče Penkala, kakva li ste vi to dva tipa?

Donedavno sam sedeo u banci, reče Ček, ali sad sam na putu u Indiju.

Davno sam bio šuster, reče Čašica, ali sad sam astronom.

To mora biti baš jako davno kad si ti bio šuster!

Zbog čega? upita Čašica.

Pa, kod takvih cipela! reče Penkala.

Pazi šta pričaš, reče Čašica. Ne dam da se ič loše govori o tim cipelama.

One su mu za srce – u svakom slučaju bezmalo za noge – srasle.

Mogu to živo da zamislim, reče Penkala. Inače, jedna ti je pertla odvezana!

Znam, zareža Čašica. Pa šta? Zar ne smem da držim odvezanu pertlu koliko hoću?

To je sad jako in, reče Ček.

Stvarno? A da nije iz protesta?

Protest mu nije nužan, reče Čašica. Ako on nešto radi ili ne radi, onda on to radi ili ne radi iz principa.

Penkala sedne. Pomere se. – Ti znači iz principa držiš pertlu razvezanu.

Tačno.

Penkala nalazi da je to originalno.

Nalazi da je to toliko originalno da izvlači beležnicu iz džepa jakne.

I nalivpero. Mora to da zapiše.

Zašto to moraš da zapišeš?

Ma, reče on, to mu je tako neka manija.

(Čovek nema, kako izgleda, *samo* seksualne opsesije.)

To mu je odvajkad. Još iz školskih dana.

Jedva da je naučio da piše, već je bila neodoljiva ta njegova potreba da zapiše sve moguće i nemoguće.

A čemu, upita Ček, čemu ti to sve zapisuješ?

Ne znam, reče Penkala. Možda da nešto sačuvam.

Sem toga, reče, na taj način se sam sačuvam.

Sasvim je zapanjujuće kakav oslonac ovakav jedan Penkala katkad da čoveku.

I šta će na kraju biti sa svim tim beleškama?

Na kraju možda jednom od toga nastane veliki roman.

Pa to će onda biti podebeo valjak ako za njega praviš beleške još od školskih dana!

Roman veka, reče Penkala. Moram samo jednom stvarno da sednem i da ga napišem.

Ja, reče Čašica – ali to mora brzo da uradiš.

Zašto? Zbog čega?

Jer dogodine dolazi kometa!

Kakva kometa? upita Penkala.

Kakva kometa! obrecnu se Čašica. Ultimativna kometa! Ona koja uništava svet!

Prema tome vrlo je sumnjivo da li se to s Penkalinim romanom još isplati. Čak i da ga završi – ko će ga čitati?

To je, reče Penkala, pitanje i s kometom i bez nje. – Ali, odakle ti uopšte ta budalaština s kometom?

Od jednog eksperta, reče Čašica.

A kakav je to ekspert?

On prebiva u neposrednoj blizini.

Gde?

Sedi ti pred nosom.

Ti?

Personalno, reče Čašica. Ja naime uvek vršim svoja osmatranja kad iz krčmi izletim u noć.

E onda sam miran, reče Ček. Već sam mislio da je to nešto ozbiljno.

Samo se sprdajte sa mnom, reče Čašica, videćete vi već!

Kad vam kometa padne na tintare ima da vas prođe smeh!

Može biti, reče Ček. Ali do tada, ako sam dobro razumeo, ima još godinu dana. A da li će svet u bližoj ili daljoj budućnosti propasti ili neće to ništa ne menja u njegovoj veoma prisutnoj gladi.

U redu. Ni u Čašičinoj veoma prisutnoj žeđi nije se očito ništa promenilo. – To je enormna žeđ! Možeš li me izuzetno pozvati?

Drage volje, reče Ček. Ali samo zato što si to ti.

Znaš, reče on Penkali, dođe mi nekako poznat.

Ovaj klimne glavom! Jasno. Nadam se ipak da ti i ja dođem poznat.

Nisam baš siguran, reče Ček. Mora da je baš davno bilo...

Kako se uzme, reče Penkala. Ništa spram večnosti.

Ta pogledaj me! – No onda! – Moramo proslaviti ovo ponovno viđenje!